

Hemligheten till ökad produktivitet

Dagens Industri den 25 september 2025

Växande handelshinder, avglobalisering, och inte minst en närmast exponentiell framväxt av ny teknologi, särskilt AI, utmanar det svenska näringslivet på nya sätt. Affärsmodeller blir föråldrade och marknader stöps om i grunden.

Samtidigt finns det företag som frodas i denna nya osäkra miljö. I vår nya rapport, Produktivitet i en ny ekonomisk verklighet, utgiven av forskningsinstitutet SNS, försöker vi svara på frågan vad som utmärker Sveriges mest produktiva företag - och inte minst vad beslutsfattare behöver förändra för att fler ska kunna nå samma typ av framgång.

I vår rapport kan vi visa att de mest produktiva företagen systematiskt avviker från övriga näringslivet. De investerar mer i forskning och utveckling (FoU) och i teknik och immateriella tillgångar, exempelvis mjukvara och databaser. De är ofta exportinriktade, verkar på marknader med intensivare konkurrens och drar nytta av digital infrastruktur.

Vad som är särskilt intressant är att effekterna av denna typ av investeringar är långvariga - små produktivitetsvinster i dag växer till betydande förbättringar under många år framöver. Högproduktiva företag lanserar dessutom fler nya produkter, höjer kvaliteten, är mer innovativa och skapar helt nya marknader. Det finns därför ett stort samhällsintresse i att fler företag kan göra liknande produktivetsresor. Det innebär också att dagens spelregler och villkor i praktiken lägger grunden för vilken produktivitet det svenska näringslivet kommer att uppnå kommande decennier.

För konsumenter är förändringen redan påtaglig: vardagens tjänster digitaliseras och en ocean av produkter och tjänster ryms i ett enda tryck på mobilen. Samtidigt visar svenska företag som Spotify, Klarna och Mojang hur innovation kan göra globalt avtryck. Denna utveckling sker dock inte i ett vakuum. Vår forskning visar att växande handelshinder kraftigt minskar företagets incitament att investera i innovationer.

När USA våren 2025 införde nya tullar mot EU slog det direkt mot svenska exportföretag. För ett exportberoende land som vårt blir konsekvenserna särskilt kännbara. Begränsad tillgång till globala marknader sänker avkastningen på investeringar, med negativa följder för innovation och produktivitetstillväxt.

1. Handelspolitik och innovationspolitik kan därför inte behandlas var för sig. De är två sidor av samma mynt. Utan öppna marknader förlorar svenska företag de incitament som driver teknologiska språng, nya affärsmodeller och långsiktig produktivitetstillväxt.

Produktivitet står nu högt på beslutsfattarens dagordning. Det är välkommet, men vi menar att dagens näringslivsklimat behöver bli bättre för att Sverige inte ska halka efter, med konsekvenser för arbetstillfällena, tillväxt och välfärd.

Framtiden kräver ett perspektiv där flera viktiga delar samspelar: Investeringsvillkor, innovationsklimat, handelsregler, villkor för entreprenörskap och väl fungerande konkurrens. Mot denna bakgrund föreslår vi fyra prioriteringar:

1. Gör ny teknologi till en kärnfråga. Det krävs ett helhetsgrepp på teknikutvecklingens drivkrafter och konsekvenser. Fokusera på företagets incitament och villkor att investera, samt säker digital infrastruktur och tryggad kompetensförsörjning.
2. Stärk incitamenten för investeringar i FoU och immateriella tillgångar. Skatteincitament för FoU, riskkapital och satsningar på immateriella investeringar bidrar till produktivitetstillväxten och innovationsförmågan med nya produkter, tjänster, processer och patent.
3. Värna tillgången till globala marknader. Handelshinder slår direkt mot innovationskraft och produktivitetstillväxt. Utan internationella marknader minskar företagets vilja att investera i innovationer.
4. Främja konkurrens och entreprenörskap. Nya aktörer och konkurrens driver på förnyelsen och stärker dynamiken i ekonomin. Sverige behöver goda förutsättningar för företag att etablera sig och växa samt minskad regelbörda.

Hög produktivitet och snabb innovation inom näringslivet är grunden för framtidens jobb, ekonomisk tillväxt och ytterst den gemensamma välfärden. Ska Sverige präglas av ett dynamiskt och växande näringsliv med hög produktivitet kommande decennier krävs handling nu, inte sen.

Florin Maican
Matilda Orth